

העיוורת - תקציר

עלילת הסיפור מתמקדת בדמות אחת, חנה העיוורת, וביחסיה עם סביבתה - עם אימה בתחילה, ובהמשך עם ר' ישראל הקברן, בעלה המתנכר, עם ילדיו וברגע נדיר של חסד, של קרן אור באפילה, עם ביתה התינוקת.

זהו סיפור פואנטה: הגילוי המפתיע מתברר רק בסיום הסיפור. בקריאה שנייה מתגלים כל הרמזים שהובילו את הגיבורה לפענח את המצב. **הסיפור** איננו מסופר בגוף ראשון, אלא ע"י "**מספר כל-יודע**" ובנוי בעיקרו במתכונת של מעין "סיפור בלשי".

לסיפור רבדים שונים ומשמעויות –

- **ביקורת חברתית** - הסיפור מתאר את יחס החברה ל-"אחר" – ניצול מגבלה (העיוורון) כדי להעלים מידע ולהוליך שולל. העיוורת מסוגלת להבין יותר ממה שאנחנו מניחים. לאורך הסיפור מזוהה חנה כ-"עיוורת" כנושאת את הסטיגמה המדירה אותה מהחברה. הסיפור יוצא נגד סטיגמה זו.
- **קריאה פמיניסטית-מיגדרית** של הסיפור תוביל אותנו לראות בחנה כמייצגת את מה שהקצו לאשה בתרבות והמוסכמות החברתיות. באמצעות דמותה של חנה משתמעת גם ביקורת כנגד החברה, שה-"אחרים" בה נידונים לחיים אומללים ולהשפלה.
- **קריאה במישור קיומי-פילוסופי** הסיפור יכול לזמן קריאה מעמיקה שתראה שכל הסיטואציה המעוצבת בסיפור **מסמלת את "המצב האנושי" בעולם בצל המוות**. האושר הוא אפיזודה חולפת (בסיפור: לידת הבת), והסיפור כולו זורם אל ההכרה האמיצה והמרה כאחד שחיי האדם הם בצל המוות הבלתי נמנע.

דמותה של חנה –

דמותה של חנה היא דמות מורכבת "עגולה", למרות שלא ידועים לנו פרטים רבים על תולדות חייה, על עולמה הפנימי.

פעמים רבות בסיפור מכונה חנה בשם "העיוורת". עיוורת פיזית, אולם היא הרואה האמיתית, בעלת חושים חדים ואינטואיציה להבין מצבים מורכבים ואת המתרחש סביבה.

מצד אחד, העיוורת נתפס כחולשה, פאסיביות, תלותיות כמעט מוחלטת, עד כדי חוסר שליטה בגורלה. היא נזרקת לחיים מלאי שקרים שאותם היא לאט לאט מנסה לחשוף. העובדה שלבסוף גופת הילדה-התינוקת נלקחה ממנה מוכיחה שוב **שגורלה נגזר והיא אינה יכולה לשלוט בו**.

מצד שני, היא מגלה אומץ ויוזמה, היא אינה **שוקעת בפאסיביות** אלא בכל רגע נתון היא עסוקה בפיענוח התעלומה, באשר לזהות בעלה ועיסוקו, ולבסוף אף מצליחה לחשוף את האמת המרה.

דמותו של ר' ישראל –

זו דמות די "שטוחה" במובן זה שאין בה מורכבות, אינה מתפתחת, אין חשיפה של עולמה הפנימי. דמותו מתקשרת למוטיב הדממה ולמוטיב המוות. הוא ממעט מאוד לדבר וכשהוא מדבר נהימה יוצאת מגרונה כלפי אשתו. השקט ואי הנחת מגיעים לשיאם כשחנה השקועה בחרדה לגורל ילדתם, התינוקת החולה, ומגלה שבעלה כלל אינו מתרגש מהעניין. כדמות משנית ר' ישראל מאיר את דמותה של חנה בתקבולת ניגודית וגם מיגדרית - ישראל עיוור נפשית, אטום לסבלה של חנה. הוא עסוק במוות לפרנסתו, ואפשר לומר שתפקידו מסתכם בכך שהוא היה הקברן של כולם: גם של ילדתו התינוקת באופן פיזי וה-"קברן" של אשתו ובניו באופן סמלי.

המוטיבים בסיפור :

1. מוטיב הדממה והקול:

הדממה היא גם רמז מטרים לנושא המוות ולצידה מופיע מוטיב הדפיקות. דוגמאות -

- בדרכה לבית בעלה חנה שמה לב לדממה ברובע היהודי ובשוק וברקע לדפיקות המדודות של השומר.
- בבית בעלה שומעת בלילה את הדפיקות על החלון ואת הקריאות "רבי ישראל", היא עומדת חיוורת ודוממת ותמחה על פשר העניין.
- כשיורד השלג הראשון העיוורת שוב מקשיבה לדממה והדממה היא כה רבה עד שהיא שומעת את קול צווחת העורב.
- כאשר התינוקת מתה נאמר "דממה ונשימת הילדה לא תשמע".
- הדממה מדגישה את בדידותה של חנה. אין שום אדם שעמו תוכל לחלוק את מצוקתה. היא נזרקת אל סביבה זרה ולא מוכרת.

2. מוטיב הדפיקות: הדפיקות ממחישות את המתח המרכזי של הסיפור ואת מצוקת חנה העיוורת. קול

הדפיקות מופיע במהלך כל העלילה, חוץ מאשר בתקופה של הולדת הבת. תקופה זו מאפיינת את קרן האור בחייה, כשהיא שרה גם שני הילדים סמוכים אליה וחנה שמה ידה עליהם; מה שמדגיש את הצד האימהי בדמותה. דוגמאות -

- על פי דפיקות מטהו של בעלה על האדמה הקשה של החצר היא מבינה בבירור שהוא זקן ושאינו בן שלושים.
- לפי הדפיקות שהשמיע השומר היא מזהה את המקום שבו היא מצויה.
- נשמע גם, יחד עם חנה, את קול דפיקות נטפי המים, את דפיקות מטה בעלה, את דפיקות הלמות ליבה.

רמזים מטרימים –

1. רמזים על המקום בו מתגורר הבעל המיועד -

- אמה מספרת לה כי בית בעלה הוא בקצה הישוב ושלא תתרחק מביתה (והרי ידוע כי בתי הקברות ממוקמים בקצה הישוב).
- היא מזהה צעדי יהודים ורק לאור הסיום אנו מבינים שמדובר בקהל בהלווייה.

2. רמזים על עיסוק הבעל -

- הדפיקות על החלון המזעיקות את הבעל, נטילת הידיים כשהוא שב מעיסוקו המסתורי, ספירת מטבעות הכסף בשובו, נעליו המלוכלכות בבזך
- אדישותו למות ילדים במגיפת מחלת האסכרה, כשהוא נוהם ומשיב לשאלתה בדבר המחלה המתהלכת בעיר "כזבובים הם נאספים העוללים", חנה מהרהרת "על מה הוא נוהם ככה בדבר הילדים המתים, היש לו תועלת מזה?".

- ### 3. מוטיב הדממה מתקשר לרמזים מטרימים למוות: דומה שביתה המבודד של חנה הופך להיות באופן סמלי כמעין מקום קבורה, בידוד, ניתוק מעולם אנושי. הקירבה של הבית לבית הקברות הופכת את יושביו כמי שקרובים למוות יותר מאשר לחיים.